

PATVIRTINTA
Mykolo Romerio universiteto Senato
2016 m. birželio 30 d. nutarimu
Nr. 1SN-57
(Mykolo Romerio universiteto Senato
2018 m. balandžio 19 d.
nutarimo 1SN-31 redakcija)

2016-2020 M. MOKSLO PROGRAMA

TEISINGUMAS, SAUGUMAS IR ŽMOGAUS TEISĖS

Vilnius, 2018

TURINYS

I. ANALITINĖ APŽVALGA.....	3
II. TIKSLAS, TEMOS, UŽDAVINIAI, ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS, LAUKIAMAI KOKYBINIAI REZULTATAI.....	12
III. LAUKIAMAI KIEKYBINIAI REZULTATAI.....	24
IV. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS	25

MOKSLO PROGRAMĄ ĮGYVENDINA:

Teisės fakultetas
 Viešojo saugumo fakultetas
 Saugumo tyrimų laboratorija
 Mediacijos ir darnaus ginčų sprendimo laboratorija
 Teisingumo tyrimų laboratorija
 Žmogaus teisių laboratorija
 Tolerancijos centras

MOKSLO PROGRAMA PARENGTA IR 2018 M. ATNAUJINTA REMIANTIS:

- Europos Sąjungos strategija „Europa 2020“
- Europos Komisijos Teisingumo (angl. *Justice*) programa
- Europos Sąjungos programa „Europa Piliečiams 2016-2020“
- Europos Sąjungos programa „Teisės, lygybė ir pilietybė 2014-2020“
- Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“
- XVII Vyriausybės programa
- 2014–2020 m. nacionalinės pažangos programa
- Valstybine studijų, mokslinių tyrimų ir eksperimentinės (socialinės, kultūrinės) plėtros 2013–2020 m. plėtros programa
- Lietuvos mokslo ir inovacijų politikos kaitos gairėmis, 2016 m.
- LR Seimo priimtu Valstybinių universitetų tinklo optimizavimo planu, 2017 m.
- Europos Komisijos Atnaujinta ES aukštojo mokslo darbotvarke, 2017 m.
- Europos Komisijos Nauja Europos įgūdžių darbotvarke, 2016 m.
- Europos Komisijos 2017 m. struktūrinių reformų pažangos vertinimu, 2017 m.
- EBPO Nacionalinių švietimo politikų apžvalga - Švietimas Lietuvoje, 2017
- EBPO Švietimo apžvalga 2017, EBPO indikatoriai
- EBPO Lietuvos ekonomine apžvalga, 2016 m.
- JTO tvarios plėtros tikslais.

I. ANALITINĖ APŽVALGA

Programos svarba. 2007 m. MRU Senatas buvo patvirtinęs fakultetų mokslo programas 2007-2011 m. Šias mokslo programas fakultetų mokslininkų grupės parengė, atlikusios išsamią Lietuvos ir pasaulio žinių ekonomikos poreikių analizę, ištyrusios studijų ir rinkos poreikius bei galimybes, įvertinusios turimus žmogiškuosius išteklius. Numatydamos mokslinės veiklos tikslus, uždavinius, veiklos planus, mokslininkų grupės siekė mokslo ir studijų vienovės, kokybės bei veiklų tarptautiškumo ir plėtros. Tokios išsamios ir pagrįstos tiek teoriškai, tiek praktiškai mokslo programos MRU buvo parengtos pirmą kartą, remiantis kitų Europos universitetų patirtimi, ieškant tinkamiausio mokslo programos modelio, kuris užtikrintų sėkmingą MRU vizijos ir misijos įgyvendinimą. 2011-2014 m. buvo patvirtintos naujos mokslo programos, tarp jų ir ši mokslo programa. 2015 ir 2018 m. programa atnaujinta atsižvelgiant į naujausias tendencijas,

priimtus Europos Sąjungos (toliau - ES) ir Lietuvos Respublikos (toliau – LR) naujausius dokumentus. Mokslo programos „Teisingumas, saugumas ir žmogaus teisės“ tikslas išlieka tęsti pradėtus tyrimus, orientuoti juos į tarpdisciplininį bendradarbiavimą. 2015 m. įsteigus Socialinių inovacijų laboratorijų tinklą MRU LAB atsirado poreikis suderinti fakultetų ir laboratorijų vykdomas tyrimų kryptis. 2018 m. atnaujinus mokslo programą buvo papildyti ir konkretizuoti programą vykdančių universiteto padalinių vaidmenys ir funkcijos. Tyrimų tematika siekiama efektyviai prisidėti prie tvarios visuomenės plėtros, veiksmingos ir konkurencingos ekonomikos, sklandžios šalies integracijos į ES ir pasaulio socialines, politines, ekonomines bei teises struktūras. Atliktų tyrimų pagrindu bus formuluojamos rekomendacijos valdžios institucijoms, teisę kuriančioms ir teisę taikančioms institucijoms. Mokslo programa „Teisingumas saugumas ir žmogaus teisė“ betarpiškai siejasi su Mykolo Romerio universitete vykdomomis bakalauro ir magistro studijų programomis, integruoja trečiosios studijų pakopos metu vykdomus mokslinius tyrimus.

Programos aktualumas. Lietuvos gilesnė integracija ES išlieka vienu svarbiausių valstybės tikslų bei uždavinių, siekiant Lietuvos ekonominės gerovės, politinio stabilumo ir socialinės gerovės. ES plėtra sukūrė dar platesnę stabilumo ir gerovės erdvę Europoje – erdvę, kurioje yra užtikrinta demokratija ir teisės viršenybė ir kurioje gerbiamos žmogaus teisės. Pagarba žmogaus teisėms yra esminis ES principas. Socialinių-ekonominių santykių reguliavimas ES teisėje, ES ir nacionalinės teisinių sistemų suderinamumas yra neatsiejama eurointegracijos dalis. Lietuva, kaip ir kiekviena valstybė narė, turi sugebėti valdyti teisinę ir ekonominę riziką, susijusią su ekonominiais ir teisiniais veiksniais bei pokyčiais, vykstančiais valstybių narių rinkose, socialinėje aplinkoje.

Pastaraisiais metais besikeičianti padėtis pasaulyje ir Europos mastu asmens ir valstybių saugumo, konstitucinio stabilumo, tvaraus augimo, migracijos, pabėgėlių, nusikalstamumo, ksenofobijos ir neapykantos plitimo problematikos požiūriu reikalauja naujo bei netradicinio požiūrio ir sprendimų. Šie iššūkiai reikalauja naujų saugumo, teisingumo, vidaus ir užsienio politikos sprendimų, kurie būtų pagrįsti ne tik nacionalinio saugumo, bet kartu ir žmogaus teisių standartais, teisinės bazės tobulinimu ir įvairių šalių teisinių ir teisminių institucijų bendradarbiavimu. Technologijų skvarba ir įtaka minėtose srityse lemia sinergijos tarp socialinių ir technologinių mokslų būtinumą ir tyrimus šioje srityje.

2009 m. Lisabonos sutartis įtvirtino teisinį pagrindą ir priemones, kurių reikia ateities problemoms spręsti ir piliečių poreikiams tenkinti. Lisabonos sutartimi įtvirtinta teisių ir vertybių, laisvės, solidarumo ir saugumo Europa, kurioje skleidžiamos Sąjungos vertybės, į pirminę Europos teisę įtraukiama Pagrindinių teisių chartija, numatomi nauji solidarumo mechanizmai ir užtikrinama geresnė Europos piliečių apsauga.

2009 m. Europos Parlamento rezoliucija dėl Komisijos komunikato Europos Parlamentui ir Tarybai „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“ (Stokholmo programa) patvirtino 2010-2014 m. daugiametę programą dėl laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės. Šioje programoje buvo išdėstyti penkerių metų Europos laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės (*Area of Freedom, Security and Justice*) raidos prioritetai. 2014 m. kovo mėn. Europos Komisija pristatė naujas gaires dėl teisinės valstybės principo Europos Sąjungoje, kuriose pabrėžiamas poreikis kurti ES lygio priemones, padedančias spręsti įvairias grėsmes teisinės valstybės principui. Ekspertai pabrėžia, kad imigracijos, prieglobsčio ir integracijos srityje tolesnės priemonės turėtų apimti sienų apsaugos stiprinimą ir žmonių gyvybių gelbėjimą tuo pačiu metu, taip pat ir mobilumo į ir iš ES planavimą bei organizavimą. Prognozuojama, kad ES gyventojų apsauga nuo vidinių ir išorinių grėsmių išliks vienu svarbiausių politinės darbotvarkės punktų. Ateityje bus siekiama geresnės pusiausvyros tarp saugumo ir laisvių bei teisingumo. Be to, naujų nusikalstamumo ir grėsmių atsiradimas, ypač dėl pažangių technologijų, reikalaus naujų veiksmų numatymo valstybėse narėse, atsižvelgti į įvairius poreikius ir surasti tinkamus sprendimus, kurie būtų tinkami visiems subjektams ES ir nacionaliniu lygiu. Teisingumo srityje akivaizdu, kad piliečiai ir verslas nenustos judėti tiek į ES, tiek ir jos viduje, todėl praktinių kliūčių šalinimas bus viena ES politikos kryptis. Teisingumo sistemos veiksmingumas ir prieinamumas bei bendra teisinė kultūra tarp nacionalinių institucijų turėtų būti stiprinama. Kartu pabrėžiamos ir horizontaliosios kryptys – išoriniai veiksmai, žmogaus teisės, duomenų apsauga, kurios bus aktualios teisingumo ir vidaus reikalų srityje.

Plėtojant ES laisvės, saugumo ir teisingumo erdvę, aktualūs yra ES pilietybės, asmens judumo, prieglobsčio, imigracijos, vizų politikos, efektyvaus tarpvalstybinių ginčų sprendimo, ES išorės sienų valdymo, tvaraus augimo aspektai. Skatinamas ir glaudus policijos, teisminių institucijų ir muitinių bendradarbiavimas. Šioje erdvėje siekiama užtikrinti, kad ES piliečiams, lankytojams ir imigrantams iš trečiųjų šalių taikomi teisės aktai būtų vienodai įgyvendinami. Vienas iš žymių ES laimėjimų yra tas, kad per praėjusią pusę amžiaus jai pavyko sukurti didžiulę valstybių sienų nevaržomą erdvę, kurioje žmonės gali judėti netrukdomi pasienio kontrolės. ES piliečiai gali laisvai pasirinkti, kurioje ES šalyje jie nori gyventi ir dirbti. Tačiau, kad galėtų visapusiškai pasinaudoti šiomis teisėmis ir laisvėmis, žmonės turi gyventi ir dirbti kasdienius darbus saugioje aplinkoje. Jie turi būti apsaugoti nuo tarptautinio nusikalstamumo bei terorizmo ir turėti vienodas sąlygas kreiptis į teismą bei teisę reikalauti, kad pagrindinės jų teisės būtų užtikrinamos visoje Europos Sąjungoje. Be to, imigracija iš trečiųjų šalių turi būti reguliuojama sąžiningai ir nuosekliai. ES turi veiksmingai valdyti savo išorines sienas. Jos nacionalinės teisminės institucijos ir policijos pajėgos turi glaudžiai bendradarbiauti siekdamas, kad žmonės bet

kurioje ES vietoje jaustūsi vienodai saugiai, turėtų vienodas galimybes kreiptis į teismus ar neteismines ginčus padedančias spręsti institucijas ir galėtų visiškai naudotis savo teisėmis.

Pastaraisiais metais ES ryškėja kai kurių valstybių narių konstitucionalizmo krizės požymiai. Konstitucinių teismų reikšmingumo neigimas, jų veiklos varžymai, bandymai riboti teismų nepriklausomumą kai kuriose valstybėse, *inter alia* Lenkija, Vengrija, iš dalies Slovakija, kelia naujus iššūkius ES valstybių narių Konstitucijų stabilumui. Šie procesai ypač svarbūs valstybėse, siekiančiose narystės ES, tokiose kaip Moldova, Gruzija, Ukraina. Šios realijos skatina poreikį dar kartą atkreipti dėmesį į Konstitucijos kaip aukščiausiosios teisės reikšmę, jos įtaką teisiniams ir politiniams procesams.

Pastaraisiais metais ES erdvei iškilo daugybė iššūkių, susijusių su ES piliečių judumu ir socialinių teisių įgyvendinimu bei jų šeimos narių, kurie yra trečiųjų šalių piliečiai, statuso klausimais, itin išaugusiu migrantų ir pabėgėlių skaičiumi, neveiksminga ES sienų kontrole, ES gyventojų saugumu terorizmo grėsmės kontekste. Kai kurios iš šių situacijų yra visiškai naujos, joms nėra nusistovėjusių sprendimų, o siūlomi sprendimai neretai kelia grėsmę pačios erdvės tolimesnei plėtojei bei žmogaus teisių ir saugumo pusiausvyrai, vis dažniau išsakomos nuomonės, kad grėsmė kyla ir pačiai Europos Sąjungai. Atsakydama į migracijos keliamus iššūkius, Europos Komisija įvardijo sekančius prioritetus migracijos srityje: mažinti paskatas nelegaliai migruoti, geriau valdyti išorinių sienų apsaugą, stiprinti bendrą prieglobsčio politiką, kurti naują legalios migracijos politiką.¹ Taip pat turėtų būti toliau plėtojami įvairūs atsakomybės už prieglobsčio prašytojus pasidalinimo bei paskirstymo mechanizmai Europoje. Kadangi 2015 m. iškilusi pabėgėlių ir migracijos krizė Europoje nebuvo tik lokali ar net regioninė problema, o būtent globali, ryšys tarp Europinio ir globalaus atsakomybės pasidalinimo mechanizmų turėtų būti ypač glaudus. Nauja prieglobsčio teisyno peržiūra, pradėta 2016 metais, pareikalaus ne tik valstybių narių pastangų, bet ir teisinio vertinimo pasauliniame kontekste, ypač po to, kai 2016 m. buvo priimta Niujorko deklaracija dėl pabėgėlių ir migrantų bei Pasaulinis susitarimas dėl pabėgėlių (angl. Global Compact on Refugees).

ES erdvėje taip pat vyksta kibernetinio saugumo reforma. ES susiduria su vis daugiau kibernetinio saugumo iššūkių, dėl ko turi geriau informuoti apie kibernetinius išpuolius, nukreiptus prieš valstybes nares ar ES institucijas, taip pat geriau į juos reaguoti. Daiktų internetas tampa realybe, iki 2020 m. ES turėtų būti dešimtys milijardų sujungtų skaitmeninių prietaisų. Tuo pačiu dabartinės IRT sistemas gali labai paveikti saugumo incidentai, pavyzdžiui, techniniai

¹ http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/what-we-do/policies/european-agenda-migration/index_en.htm

gedimai ir virusai². Reaguojant į problemas ES mastu priimta eilė dokumentų, kurie turi būti įgyvendinti nacionaliniame lygmenyje ir kelia eilę aiškinimo ir taikymo klausimų. ES masto kibernetinio saugumo taisyklės Taryba priėmė jau 2016 m. gegužės mėn. Iki 2018 m. gegužės mėn. valstybės narės turi į nacionalinę teisę perkelti kibernetinio saugumo strategiją, o iki 2018 m. gruodžio mėn. nustatyti esminių paslaugų operatorius. Tinklų ir informacijos saugumo (TIS) direktyva, kurios perkėlimo laikotarpis baigiasi 2018 m. gegužės mėn., nustato saugumo reikalavimus esminių paslaugų operatoriams (tokiuose ypatingos svarbos sektoriuose kaip energetika, transportas, sveikata ir finansai) ir skaitmeninių paslaugų teikėjams (teikiantiems elektroninių prekyviečių, interneto paieškos sistemų ir debesijos paslaugas). Pagal TIS direktyvą kiekviena ES valstybė taip pat turės paskirti vieną arba daugiau nacionalinių institucijų ir parengti kovos su kibernetinėmis grėsmėmis strategiją³.

Prie laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės kūrimo prisideda ir privatinės teisės instrumentai, sutartys kaip pagrindinė priemonė, kurią pasitelkdami asmenys reguliuoja tarpusavio ekonominius santykius. Dabartiniame teisės harmonizavimo etape Europos privatinės teisės tikslai apibrėžiami labai plačiai: teisingumas, laisvė, žmogaus teisių apsauga, ekonominė gerovė, solidarumas ir socialinė atsakomybė, vidaus rinkos skatinimas, kultūrinio ir lingvistinio pliuralizmo išsaugojimas, taip pat protingumo, teisinio tikrumo, nuspėjamumo ir efektyvumo siekimas. Sutarčių teisės funkcija *inter alia* yra prisidėti prie ES piliečių laisvės ir socialinio saugumo bei ekonominės gerovės didinimo. Sutarčių teisė turi remtis rinkos ekonomikos principais, laisva konkurencija, tokiu būdu užtikrinant optimalų prekių ir paslaugų paskirstymą rinkoje. Specifinės ES sutarčių teisės funkcijos - vidaus rinkos skatinimas (plėtra), kliūčių pagrindinėms keturioms laisvėms šalinimas, palankių sąlygų sudarymas vienos valstybės ribas peržengiančioms sutartims, vienodų veiklos sąlygų sukūrimas. Stokholmo programoje pabrėžiama būtinybė panaudoti visas bendrosios rinkos teikiamas galimybes pasitelkiant Europos sutarčių teisę. Europos Komisija raginama paspartinti darbą Europos sutarčių teisės srityje, kuris atliekamas remiantis teoriniu Bendros pagrindų sistemos projektu (DCFR), taip pat kitais moksliniais darbais Europos sutarčių teisės srityje. Šiuo metu Komisija ėmėsi kelių pirkimo-pardavimo sutarčių teisės, draudimo sutarčių teisės ir debesų kompiuterijos sutarčių iniciatyvų. Imamasi ir kitų būdų mažinti kliūtis, kylančias iš nacionalinių teisės sistemų skirtumų. Vienu iš Europos Komisijos įvardytų prioritetų šioje srityje yra gerinti tarpusavį sprendimų pripažinimą ir taip sudaryti sąlygas piliečiams ir įmonėms lengviau ginti savo teises ne savo gimtoje šalyje. Stokholmo programoje nemažai dėmesio skiriama civilinei teisei – siūloma skatinti elektroninį

² <http://www.consilium.europa.eu/lt/policies/cyber-security/>

³ <http://www.consilium.europa.eu/lt/policies/cyber-security/>

teisingumą, alternatyvų ginčų sprendimą, kiek įmanoma supaprastinti procesą. Skatinama taikyti abipusio pripažinimo principą, kuris yra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvės pagrindas, todėl reikia abipusio pasitikėjimo ir pasitikėjimo kitų šalių teisinėmis sistemomis.

Efektyvus ir veiksmingas ginčų sprendimas visuose visuomeninio gyvenimo sektoriuose yra neatsiejama demokratinių principų ir vertybių dalis. Jis tampa ypatingai svarbus bendrosios rinkos ir Europinės integracijos kontekste, kai reikšmingai padidėja tarpvalstybinės ir elektroninės komercijos, kurioje dalyvauja vartotojai, apimtys. 2010 m. kas penktam ES vartotojui kilo problemų perkant prekių ar paslaugų bendrojoje rinkoje, o jų patirti finansiniai nuostoliai siekė 0,4 proc. ES BVP. Tik nedaugelis vartotojų teikė skundus ir gynė savo teises⁴. Taigi, tam, kad ES vartotojai ir kiti rinkos dalyviai pasitikėtų bendrąja rinka, jie turi turėti galimybę naudotis lengvai prieinamais ir efektyviais alternatyviais tarpvalstybinių vartotojų ginčų sprendimo būdus, įskaitant alternatyvų ginčų sprendimą elektronine forma⁵.

Pastebėtina, kad stiprėja ES vaidmuo valstybių narių teisiniame bendradarbiavime baudžiamosiose bylose, tai lemia būtinybę analizuoti optimalius tokio vaidmens modelius. Kaskart stiprėja praktinės ir mokslinės diskusijos dėl ES valstybių narių, taigi ir Lietuvos, baudžiamosios justicijos optimizavimo siekiant ją suvienodinti, tačiau išlaikant nacionalinio proceso tapatumą ir autentiškumą, kartu ir pasitikėjimą tarptautiniame bendradarbiavime. Sprendžiant šiuos klausimus iškyla ne tik konstitucingumo, tačiau ir baudžiamosios justicijos atskirų institutų atitiktis ES teisės principams ir siekiams tirtinų aspektų.

Europos Sąjunga rengia dar labiau koordinuotą prieglobsčio teikimo ir imigracijos politiką, kad prieglobsčio prašytojams būtų vienodai taikoma derama tvarka, o legalūs imigrantai, kurių reikia Europos Sąjungai, būtų integruojami į Europos bendruomenes. Taip pat reikia imtis veiksmų užkirsti kelią piktnaudžiavimui ir sustabdyti nelegalią imigraciją. Be to, ES šalys tik dirbdamos drauge gali veiksmingai kovoti su tarptautiniais nusikaltimais ir terorizmu. Visa tai užtikrins, kad Europos Sąjunga iš tikrųjų visiems būtų viena bendra laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė.

Veiksminga organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos kontrolė yra viena iš prielaidų sėkmingam valstybės vidaus saugumo užtikrinimui bei regiono valstybių bendradarbiavimui. Vykdamas organizuoto nusikalstamumo ir korupcijos kontrolę, didelis dėmesys turi būti skiriamas

⁴ 2013-03-12 Europos komisijos pranešimas apie alternatyvų ir elektroninį ginčų sprendimą. http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-193_lt.htm (prisijungta 2016-01-22).

⁵ 2013-05-21 Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 524/2013 dėl elektroninio vartotojų ginčų sprendimo, kuriuo iš dalies keičiami Reglamentas (EB) Nr. 2006/2004 ir Direktyva 2009/22/EB (Reglamentas dėl vartotojų EGS) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32013R0524&from=EN> (prisijungta 2016-01-22); 2015-07-01 Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) 2015/1051 dėl elektroninio ginčų sprendimo platformos funkcijų vykdymo, elektroninės skundo formos ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 524/2013 dėl elektroninio vartotojų ginčų sprendimo numatytų kontaktinių centrų bendradarbiavimo sąlygų <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:32015R1051&from=EN> (prisijungta 2016-01-22).

baudžiamojo proceso dalyvių teisių ginčiai. Tai tiesiogiai siejasi su prevencinio poveikio nusikalstamumui veiksmingumu, o visapusiška žmogaus teisių apsauga yra būtina sąlyga demokratijos plėtrai. Pastarųjų metų ekonominiai pokyčiai ne tik Lietuvoje, bet ir visame pasaulyje formuoja prielaidas nusikalstamumo ir atskirų, itin probleminių jo rūšių - korupcijos ir organizuoto nusikalstamumo pokyčiams. Pasirinktų nusikalstamumo rūšių analizė ekonominių pokyčių kontekste atveria galimybes analizuoti baudžiamojo proceso dalyvių teisių ginties lygmenį bei teikti rekomendacijas dėl adekvačios teisėsaugos institucijų reakcijos į nusikalstamumą. Viešojo saugumo sektoriaus institucijos vis dar turi labai ribotus gebėjimus adaptuoti mokslo pasiekimus ir naujas vadybos technologijas savo veikloje. 2015 m. Europos Komisijos Saugumo darbotvarkėje išskiriami pagrindiniai veiksmai, kuriuos Komisija numato 2015-2020 m. kaip veiksmingą ES atsaką į terorizmo ir saugumo grėsmes ES. Išskirti šie prioritetai: terorizmo grėsmių mažinimas ir radikalizacijos prevencija, organizuoto nusikalstamumo užkardymas ir kova su kibernetiniais nusikaltimais.

Kiekvienoje valstybėje neišvengiamai kyla socialiniai konfliktai, ginčiai ir nesutarimai, todėl reikia sukurti mechanizmus, užtikrinančius atskirų socialinių grupių sugyvenimą ir bendradarbiavimą. Užkertant kelią šių konfliktų atsiradimui, jų atsiradimo priežasčių bei pasekmių šalinimui pasitelkiamos teisės ir kitų socialinių mokslų pasiekimai. Turi būti tiriama, kiek efektyviai galiojantys įstatymai įtakoja šiuos procesus, kokie būtini jų pakeitimai ar papildymai siekiant galutinio tikslo – socialinio sugyvenimo. „Horizontas 2020“ programoje „Saugios visuomenės: apsaugant Europos ir jos piliečių laisvę ir saugumą“ pabrėžiamas poreikis vykdyti tyrimus ir kurti inovacijas, kuriais būtų siekiama apsaugoti piliečius, visuomenę ir ekonomiką, taip pat infrastruktūrą ir paslaugas, politinį stabilumą ir gerovę. Vienas iš šios programos tikslų yra kibernetinio saugumo didinimas. Šios programos rėmuose taip pat yra skatinamos taikos palaikymo ir po-krizinio stabilizavimo iniciatyvos, įskaitant konfliktų prevenciją, taikdarišką veiklą, mediaciją⁶. Programa „Europa besikeičiančiame pasaulyje – įtraukios, novatoriškos ir atspindinčios visuomenės“ pabrėžia ES lygmens tyrimų ir inovacijų poreikį sprendžiant socialinės atskirties, diskriminacijos iššūkius.

Empiriniai tyrimai ir asocialaus bei nusikalstamo elgesio mechanizmus aiškinančios koncepcijos yra atskleidusios daugelį rizikos ir apsauginių veiksnių, prognozuojančių asocialų ir (ar) nusikalstamą asmens elgesį. Tačiau kokią naują riziką sukuria globalizacijos sąlygomis vykstantys pokyčiai, stebimi visose pasiturinčiose „globalizuotose“ visuomenėse (socialinių ir

⁶ Secure societies – Protecting freedom and security of Europe and its citizens. <http://ec.europa.eu/programmes/horizon2020/en/h2020-section/secure-societies---protecting-freedom-and-security-europe-and-its-citizens> (prisijungta 2016-01-22).

pilietinių vertybių transformacijos, komunikacinių technologijų plėtra, agresyvėjanti žiniasklaida ir kt.), kokias pasekmes individo lygmeniu jos sukelia? Atsakymams į šiuos klausimus reikalingos naujos žinios apie asocialaus elgesio genezę naujomis gyvenimo sąlygomis. Kitaip tariant, tam, kad būtų valdomos (kontroliuojamos, mažinamos) asocialaus elgesio apraiškos šiuolaikinėje visuomenėje, būtini ir nauji jo riziką didinančių bei ją mažinančių veiksnių tyrimai.

Žvelgiant globaliu mastu, pasaulyje pastarąjį dešimtmetį dažnėja gamtinės ir technologinės ekstremalios situacijos, didėja jų griaunamasis poveikis. Be to, tęsiasi ir užsiplieskia nauji socialinio pobūdžio neramumai bei kariniai konfliktai, atsiranda naujos grėsmės, kurioms valdyti tradicinių priemonių nebepakanka. Panaikinusios nepriteklių, visuomenės tampa technomokslinio progreso „įkaitėmis“, nes postmodernistinio pasaulio pažanga ne tik skatina jau egzistuojančios rizikos didėjimą, bet ir sukuria anksčiau nepažintus globaliai plintančius pavojus. Todėl socialinės gerovės siekianti visuomenė virsta rizikos visuomene. Šie pokyčiai verčia politikus ir mokslininkus visame pasaulyje ne tik daugiau dėmesio skirti saugumo užtikrinimo problemoms, bet ir priimti kintančių saugumo pavidalų sukeltus iššūkius.

Lietuvai, kaip bet kuriai kitai pažangiai šaliai, būdingi rizikos visuomenės bruožai: grėsmių globalizacijos kontekste gerovės siekimą papildo naujas visuomenės plėtros tikslas – siekti saugumo. Situacija pasaulyje ir Lietuvos specifinės aplinkybės reikalauja didesnių politikų ir mokslininkų pastangų plėsti pasirengimą tinkamai veikti ekstremaliomis situacijomis. Rizikos visuomenės paradigma tampa kompleksinių tyrimų ir specifinių atvejų analizių metodologiniu pagrindu siekiant pažinti ir apibūdinti šiuolaikinio pasaulio reiškinius, jų priežastis ir padarinius.

Visuomenė, buvusi kultūrinėje-geografinėje izoliacijoje, patiria itin staigias socialines bei vertybines transformacijas, tad teisė, viena vertus, tampa tokių transformacijų liudijimu, kita vertus – instrumentu, leidžiančiu sušvelninti arba valdyti tokių transformacijų pasekmes. Rytų ir kitų sąlyginai jaunų civilizacijų stiprėjimo ir vis aktyvesnio santykio su Vakarų ir Rytų civilizacija kontekste globalizacijos ir migracijos procesuose bei socialinių pokyčių procesuose teisė patiria neišvengiamą poveikį ir turi atliepti naujiems socialiniams iššūkiams. Lyginamoji teisė – vienas iš instrumentų, leidžiančių surasti sąryšius tarp skirtingų civilizacijų ir kultūrų, siekti jų civilizuoto bendradarbiavimo ir susikalbėjimo.

Mokslojoje visuomenėje informacinės technologijos sukuria naujas teisinio reglamentavimo galimybes, naujas turto formas, keičia vertybių sistemą. Individo laisvė ir jos suvokimas turi tiesioginę įtaką jo turtinių, šeimos ir kitų asmeninių neturtinių santykių, kaip socialinio bendravimo ir žmogaus savirealizacijos formos, suvokimui. Postmodernizmas ir jo iššaukti socialiniai pokyčiai (demografiniai pokyčiai, naujų turto formų, naujų šeimos formų, naujų verslo ir viešosios vadybos instrumentų atsiradimas; globalizacijos iššauktos teisės harmonizavimo ir unifikavimo tendencijos pasaulyje ir ypač Europoje) lemia, kad nacionalinė

teisės sistema nebegali tenkintis *status quo*, o turi nuolat atsinaujinti pritaikant teisę ir teismų praktiką prie nuolat besikeičiančių poreikių. Atliekant mokslinius tyrimus siekiama kompleksiskai iširti teisės naujus uždavinius ir naujas funkcijas, susijusias su socialiniais ir ekonominiais pokyčiais Lietuvai efektyviai integruojantis į pasaulinę erdvę.

Skaitmenizacija keičia MTEP veiklą, rinką, visuomenę. Teisinių technologijų (angl. *LegalTech*) koncepcijos plėtra neišvengiama, nes keičiasi teisinių paslaugų teikimo pobūdis – tradiciškai plėtotos kaip individualūs sprendimai individualiems klientams, jos gali būti vis labiau automatizuotos. *LegalTech* keliami daugybė užduočių – geresnės galimybės visuomenei pasiekti teisingumą, teisinių procesų optimizavimas, teisinių paslaugų skaitmenizavimas ir kita. „Deloitte“ prognozuoja, kad iki 2025 metų įvyks esminė teisininko profesijos transformacija būtent dėl sparčiai besivystančių technologinių pokyčių, naujų darbo metodų ir poreikio pasiūlyti klientams daugiau vertės už mažesnius kaštus.

Nors pagrindinė *LegalTech* paskirtis – siekti novatoriškų būdų teisei rinkai plėtoti, be privalumų yra ir rizikų. Pavyzdžiui, skaitmenizacijos pagalba seni teisinio darbo metodai gali būti tiesiog perkelti į skaitmeninę erdvę. Be to, būtina įvertinti, kokį poveikį technologijos turės teisingumo vykdymui, žmogaus teisėms ir t.t., todėl plėtojant *LegalTech* sritį ir norint transformuoti teisinių paslaugų rinką, būtina įtraukti mokslininkus, galinčius iširti tokios transformacijos galimybes ir iššūkius.

LegalTech laboratorijos nagrinėja ir eksperimentuoja teisinių technologijų ir teisinės praktikos skaitmenizavimo srityje ir yra partnerystės dėl teisinio skaitmenizavimo tarp įvairių suinteresuotų grupių išdava. Tai iš esmės akademinė iniciatyva, tačiau gali būti įgyvendinama tik kartu su partneriais iš privataus, valstybinio, visuomeninio sektoriaus, įtraukiant mokslininkus, studentus. *LegalTech* gali paskatinti mokslo ir verslo bendradarbiavimo vystymą, universitetai gali prisidėti prie eksperimentinių tyrimų, produktų adaptacijos bei kūrimo verslui ir kartu su verslu.

Programos paskirtis. Atsižvelgiant į programą įgyvendinančių padalinių charakteringas mokslinių tyrimų kryptis, sutelkti universiteto mokslininkus į tarpdisciplinines tyrėjų grupes, galinčias vykdyti kompleksinius mokslinius tyrimus, siekiant numatytų programos tikslų, sudaryti sąlygas mokslinių tyrimų rezultatų tarptautinei sklaidai vykdant bendrus projektus su užsienio partneriais, organizuojant tarptautines konferencijas ir kitus mokslo renginius. Programos moksliniai tyrimai plėtos holistinį požiūrį į šiuolaikinio pasaulio iššūkius ir integruos skirtingų mokslo sričių ir kryptų žinias, mokslinius tyrimus vykdančios tarpdisciplininės tyrėjų grupės kurs naujas žinias, kurių pagrindu atsiras naujos arba bus atnaujintos esamos studijų programos.

Moksliniai tyrimai atspindės globalius iššūkius, atitiks valstybės ir visuomenės bei asmens poreikius, skatins ekonomikos ir visuomenės pažangą. Programa siekiama efektyviai

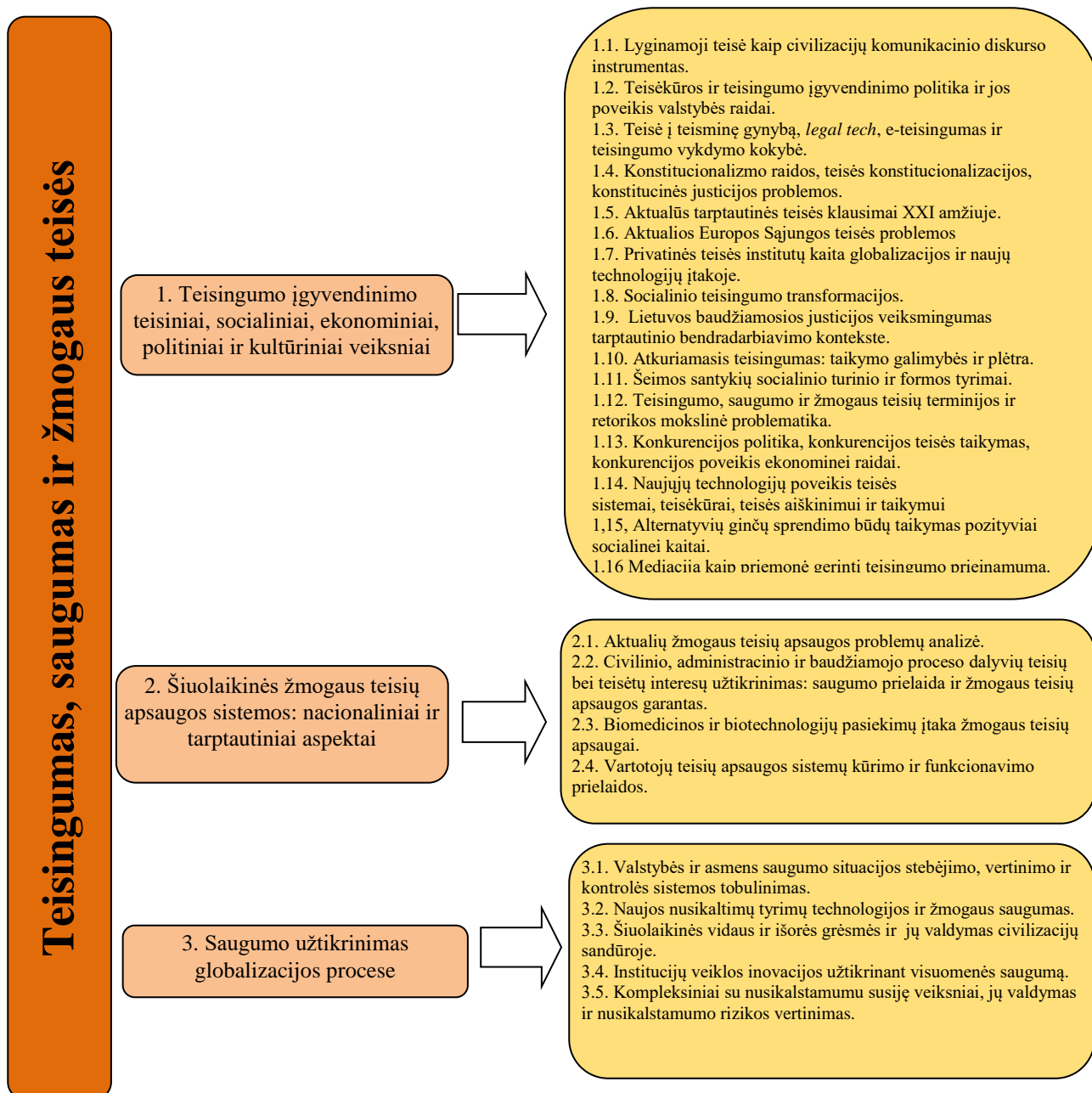
prisidėti prie tvarios visuomenės plėtros, veiksmingos ir konkurencingos ekonomikos, šalies sklandžios integracijos į ES ir pasaulio socialines, politines, ekonomines ir teisine struktūras.

Programos perspektyvos. Vykdoma mokslo programa betarpiškai siesis su Mykolo Romerio universitete vykdomomis bakalauro ir magistro studijų programomis, integruos trečiosios studijų pakopos metu vykdomus mokslinius tyrimus, sudarys sąlygas tarptautiniam bendradarbiavimui siekiant jungtinių studijų programų ir per bendrus projektus aktyvaus įsitraukimo į Europos ir pasaulio mokslo ir studijų erdvę.

II. TIKSLAS, TEMOS, UŽDAVINIAI, ĮGYVENDINIMO PRIEMONĖS, LAUKIAMŲ KOKYBINIAI REZULTATAI

Tikslas – kompleksiškai tirti teisingumo, saugumo ir žmogaus teisių įgyvendinimo teisinius, socialinius, ekonominius, politinius ir kultūrinius veiksnius, šiuolaikinius žmogaus teisių apsaugos mechanizmus, saugumo užtikrinimo garantijas, globalizacijos ir socialinio teisingumo kontekstuose analizuoti verslo aplinkos dinamiką, asmens ir valstybės finansinį saugumą, ekonominių sukrėtimų pasekmių įveikimo būdus ir prevenciją, efektyvų ginčų sprendimą ir konfliktų valdymą, mokslinės visuomenės įtaką teisingumo įgyvendinimui. Tyrimų rezultatais bus grindžiami asmens, visuomenės ir valstybės interesus atitinkantys MTEP siūlymai, kaip spręsti tirtas problemas arba jų veiksmingai išvengti. Programoje numatytais tyrimais siekiama aktyviai įsijungti į pasaulio mokslo ir studijų erdvę, tyrimų rezultatų pagrindu kurti naujas ir tobulinti esamas studijų programas.

Temos ir uždaviniai

1 TEMA: TEISINGUMO ĮGYVENDINIMO TEISINIAI, SOCIALINIAI, EKONOMINIAI, POLITINIAI IR KULTŪRINIAI VEIKSNIAI

1.1. Uždavinys
Lyginamoji teisė kaip civilizacijų komunikacinio diskurso instrumentas.
Igyvendinimo priemonės
1.1.1. Lyginamosios teisės makro-komporatyvistiniai tyrimai: Islamo kultūros ir Vakarų teisės tradicijų santykis šiuolaikiniame pasaulyje. Teisės suvokimo, kultūrinio reliatyvizmo, vaidmens, ideologiniai suvokimo kontekstai. 1.1.2. Lyginamosios privatinės teisės potencialas: naujosios ekonominės galios (Kinija, Indija, Indonezija, Brazilija, kt.) ir jų įtaka nacionalinėms ir tarptautinėms teisės sistemoms.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Mokslinių tyrimų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bases.
1.2. Uždavinys
Teisėkūros ir teisingumo įgyvendinimo politika ir jos poveikis valstybės raidai.
Igyvendinimo priemonės
1.2.1. Lietuvos valdžios institucijų teisėkūros ir teisingumo įgyvendinimo politika, jos raida ir perspektyvinės gairės. 1.2.2. Valdžios institucijų teisėkūros ir teisingumo įgyvendinimo padarinių pažinimo ir vertinimo tyrimai. 1.2.3. Parlamento įgaliojimų, struktūros ypatumų analizė. 1.2.4. Teisėkūros proceso tobulinimo galimybių tyrimai. 1.2.5. Įstatymų leidybos procesų ir subjektų tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Pasiūlymai dėl teisės aktų teisėkūros srityje tobulinimo ✓ Mokslinių tyrimų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bases.
1.3. Uždavinys
Teisė į teisminę gynybą, teisinės technologijos (angl. <i>legaltech</i>), e-teisingumas ir teisingumo vykdymo kokybė.
Igyvendinimo priemonės
1.3.1. Teisės į teisminę gynybą prigimties analizė, įgyvendinimo garantijų ir ribojimų tyrimai. 1.3.3. Teismo procedūrų gerinimo ir paprastinimo gairės. 1.3.4. Teismų darbo krūvio mažinimo ir teisėjų darbo nukreipimo išimtinai teisminių pareigų vykdymui tyrimai. 1.3.5. Teisingumo ir visuomenės studijos. 1.3.6. Teisėjo atsakomybės ir atskaitomybės visuomenei probleminių aspektų tyrimai. 1.3.7. Teisėjų atrankos ir veiklos vertinimo procedūrų tyrimai. 1.3.8. Baudžiamojo proceso pagreitinimo priemonės. 1.3.9. Teisinių technologijų (angl. <i>legal tech</i>), e-teisingumo sistemos kūrimas ir jų veikimo užtikrinimas bei poveikis teisingumo sistemoms. 1.3.10. Efektyvios teismų sprendimų vykdymo užtikrinimo sistemos tyrimai 1.3.11. Alternatyvų laisvės atėmimo bausmei ir jų realizacijos, bausmių vykdymo efektyvumo stiprinimo tyrimai.

Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Strategijos, kurios galėtų padėti sumažinti žmogiškųjų išteklių poreikį ir teismų darbo krūvį, pagerinti informacijos teikimą ir apskaitimą informacija modernių technologijų pagalba ir atitinkamai padidinti visos teisingumo sistemos efektyvumą. ✓ Veiksmingo teismo sprendimo privalomumo įgyvendinimo, kaip vieno iš pagrindinių teisinės sistemos elementų, prielaidų ir sąlygų paieškos ir įtvirtinimas. ✓ Mokslinių tyrimų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.4. Uždavinys
Konstitucionalizmo raidos, teisės konstitucionalizacijos, konstitucinės justicijos problemos.
Įgyvendinimo priemonės
1.4.1. Konstitucijos kaip aukščiausiosios teisės tyrimai. 1.4.2. Konstitucinės justicijos raidos ir ypatumų įvairiose pasaulio valstybėse tyrimai. 1.4.3. Konstitucinės atsakomybės studijos. 1.4.4. Konstitucinio teismo proceso analizė. 1.4.5. Konstitucinės jurisprudencijos tyrimai. 1.4.6. Rinkimų, referendumo institutų ypatumų analizė. 1.4.7. Nuosavybės teisės konstitucinės apsaugos tyrimai. 1.4.8. Parlamento veiklos teisinio reguliavimo tyrimai. 1.4.9. Vyriausybės veiklos teisinio reguliavimo ypatumai. 1.4.10. Nepaprastosios padėties ir karo padėties tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Konstitucijos identiteto, stabilumo ir reikšmingumo teisinėje sistemoje studijos. ✓ Pasaulio valstybių konstitucinių sistemų studijos. ✓ Apkaltos teisinio reguliavimo lyginamoji studija. ✓ Pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto apkaltos modelio koregavimo. ✓ Pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto Seimo narių įgaliojimų pasibaigimo koregavimo. ✓ Pasiūlymai dėl Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtinto Vyriausybės statuso koregavimo. ✓ Mokslinių tyrimų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.5. Uždavinys
Aktualūs tarptautinės teisės klausimai XXI amžiuje
Įgyvendinimo priemonės
1.5.1. Pagrindinių tarptautinės teisės principų užtikrinimo probleminių aspektų tyrimai. 1.5.2. Tarptautinės teisės šaltinių sistematizacija ir kodifikacija. 1.5.3. Tarptautinės teisinės atsakomybės probleminių aspektų analizė. 1.5.4. Tarptautinių sutarčių teisinio reguliavimo, jų aiškinimo ir taikymo analizė. 1.5.5. Tarptautiniai ir nacionaliniai jūros erdvių teisinio režimo aspektai ir perspektyvos. 1.5.6. Aviacijos teisinio reguliavimo analizė ir perspektyvos. 1.5.7. Tarptautinės ekonominės teisės reguliavimo ir jo poveikio nacionalinei teisei analizė. 1.5.8. Eurazijos ekonominės sąjungos bei atskirų jos narių rinkos teisinio reguliavimo tyrimai. 1.5.9. Tarptautinės investicijų teisės tyrimai. 1.5.10. Tarptautinės humanitarinės teisės taikymo ir plėtros problemų naujųjų ginkluotųjų konfliktų kontekste tyrimai. 1.5.11. Naujų technologijų įtaka tarptautinės viešosios ir privatinės teisės taikymui.

Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai valstybės institucijoms bei kitiems suinteresuotiems asmenims dėl tinkamo tarptautinės teisės įgyvendinimo ir taikymo Lietuvoje. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes. ✓ Tarptautinės teisės taikymo nacionaliniuose teismuose MTEP paremti pasiūlymai.
1.6. Aktualios Europos Sąjungos teisės problemos
Įgyvendinimo priemonės
1.6.1. Europos Sąjungos ir tarptautinės teisės sistemų sąlyčio taškai ir sąveikos problemos. 1.6.2. Europos Sąjungos Teisingumo teismas: jurisdikcija, nagrinėjamų ieškinių kategorijos. 1.6.3. Europos Sąjungos ir nacionalinės teisės sąveikos probleminiai aspektai. 1.6.4. Bendrųjų Europos Sąjungos teisės principų sampratos ir taikymo problematika. 1.6.5. Europos Sąjungos deliktinė atsakomybė ir jos taikymo valstybių narių teismuose problematika. 1.6.6. Europos Sąjungos energetikos teisės raida, teisinio reguliavimo aktualijos ir iššūkiai. 1.6.7. Europos Sąjungos bendroji rinka: ribojančios priemonės ir kitos teisinio reguliavimo aktualijos. 1.6.8. Europos Sąjungos prieglobsčio, sienų apsaugos ir migracijos teisinio reguliavimo aktualijos ir problematika. 1.6.9. Europos Sąjungos institucinės teisės aktualizavimas. 1.6.10. Užsienio investicijų apsaugos teisės ir Europos Sąjungos teisės konvergencija, užsienio investuotojų ginčų su priimančiomis valstybėmis mechanizmo problematika. 1.6.11. Bendrosios užsienio ir saugumo politikos instituciniai ir teisinio reguliavimo ypatumai ES teisėje.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai valstybės institucijoms bei kitiems suinteresuotiems asmenims dėl tinkamo ES teisės taikymo Lietuvos teisės sistemoje, teisinio reglamentavimo tobulinimo ir nacionalinės teisės atitikties ES teisei. ✓ Aktualios ES jurisprudencijos MTEP paremti pasiūlymai. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes. ✓ Monografija ES konstitucinės teisės tematika.
1.7. Uždavinys
Privatinės teisės institutų kaita globalizacijos ir naujų technologijų įtakoje.
Įgyvendinimo priemonės
1.7.1. Privatinės teisės harmonizavimo ir vienodinimo, tarptautinių dokumentų įtakos Lietuvos privatinei teisei tyrimai. 1.7.2. Lyginamosios sutarčių teisės analizė. 1.7.3. Atskirų sutarčių rūšių tyrimai. 1.7.4. Sutarčių teisės principų turinio (sampratos) tęstinumo ir kaitos šiuolaikinėje sutarčių teisėje tyrimai. 1.7.5. Daiktinės teisės institutų raidos ir vystymosi tendencijų tyrimai. 1.7.6. Romėnų privatinės teisės ir pagrindinių šiuolaikinės privatinės teisės principų bei institutų genezės studijos. 1.7.7. Sutartinės ir deliktinės atsakomybės taikymo teorinių ir praktinių problemų analizė. 1.7.8. Deliktų teisės harmonizavimo tendencijų Europoje tyrimai. Civilinės atsakomybės

ribojimo ar pašalinimo teorinių ir praktinių problemų analizė.
 1.7.9. Verslo vykdymo formų steigimo, veiklos ir pabaigos teisiniai tyrimai.
 1.7.10. Fizinųjų ir juridinių asmenų nemokumo ir mokumo atkūrimo teisiniai tyrimai.
 1.7.11. Naujų technologijų įtakos privatiems teisiniams santykiams studijos.
 1.7.12. Tarptautinės privatinės teisės vienodinimo Europos Sąjungoje aktualijos.
 1.7.13. Teismų ir arbitražų sprendimų pripažinimas ir vykdymas Europos Sąjungoje – aktualių problemų analizė.

Laukiami kokybiniai rezultatai

- ✓ Parengtos rekomendacijos Lietuvos Respublikos teismams ir įstatymų leidėjui dėl tolimesnės privatinės teisės institutų raidos perspektyvų atsižvelgiant į Europos tendencijas.
- ✓ Išanalizuota, kaip Europos privatinė teisė prisideda prie ES piliečių laisvės ir socialinio saugumo bei ekonominės gerovės didinimo, socialinio teisingumo raidos.
- ✓ Romanistikos tyrimų pagrindu įneštas teorinis-mokslinis indėlis privatinės teisės unifikavimo procesuose (paveldėjimo, prievolių ir sutarčių teisės europeizacija).
- ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į *Clarivate Analytics Web of Science* ir *Scopus* duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.

1.8. Uždavinys

Socialinio teisingumo transformacijos.

Įgyvendinimo priemonės

- 1.8.1. Socialinio teisingumo įgyvendinimo švietime ir socialinės apsaugos sistemoje tyrimai.
- 1.8.2. Diskriminacijos apraiškų švietime ir socialinės apsaugos sistemoje analizė.
- 1.8.3. Tvarios socialinės ekonominės plėtros integruojant ir resocializuojant socialiai pažeidžiamas visuomenės grupes ir individus studija.
- 1.8.4. Tarpdisciplininio bendradarbiavimo gerinant asmenų, patiriančių socialinę riziką, gyvenimo kokybę tyrimai.
- 1.8.5. Socialiai teisingos ir efektyvios mokesčių sistemos tyrimai.
- 1.8.6. Darbo santykių efektyvaus ir socialiai teisingo teisinio reglamentavimo tyrimai.

Laukiami kokybiniai rezultatai

- ✓ Socialinių darbuotojų poreikio pagrindimas.
- ✓ Diskriminacijos apraiškų veiksniai ir rodikliai.
- ✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai valstybės institucijoms bei kitiems suinteresuotiems asmenims dėl tinkamo teisinio reglamentavimo tobulinimo.
- ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į *Clarivate Analytics Web of Science* ir *Scopus* duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.

1.9. Uždavinys

Lietuvos baudžiamosios justicijos veiksmingumas tarptautinio bendradarbiavimo kontekste.

Įgyvendinimo priemonės

- 1.9.1. ES įtaka baudžiamajai teisei ir baudžiamąjį procesą teisei: atskirų institutų aiškinimo ir taikymo studijos.
- 1.9.2. Atskirų nusikalstamų veikų teorinių bei praktinių problemų tyrimai.
- 1.9.3. Įrodinėjimo baudžiamajame procese problematikos tyrimai.
- 1.9.4. Nepilnamečių (vaikų) justicijos problematikos tyrimai.
- 1.9.5. Pažeidžiamų asmenų saugumo užtikrinimo baudžiamajame procese tyrimai.
- 1.9.6. Smurtas artimojoje aplinkoje: problematikos tyrimai.
- 1.9.7. Nusikalstamų veikų atskleidimo ir tyrimo harmonizavimas: procesinių – kriminalistinių aspektų tyrimai.
- 1.9.8. Nusikalstamumo prevencijos tyrimai.

1.9.9. Probacijos problematikos tyrimai.
1.9.10. Bausmių vykdymo efektyvumo stiprinimo tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Teisinės ekspertizės ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitiems suinteresuotiems asmenims. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.10. Uždavinys
Atkuriamasis teisingumas: taikymo galimybės ir plėtra.
Igyvendinimo priemonės
1.10.1. Atkuriamojo teisingumo koncepcijos realizavimo ekonominių, socialinių ir teisinių aspektų tyrimas.   1.10.2. Atkuriamojo teisingumo modelių įdiegimo atskirose srityse (pvz., nepilnamečių justicijos, probacijos) analizė.   1.10.3. Atkuriamojo teisingumo progresyvos praktikos tyrimai.   1.10.4. Šiuolaikines atkuriamojo teisingumo technologijų, jų efektyvumo tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Atkuriamojo teisingumo koncepcija. ✓ Atkuriamojo teisingumo modeliai ir jų įdiegimo mechanizmas. ✓ Mokslinių tyrimų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.11. Uždavinys
Šeimos santykių socialinio turinio ir formos tyrimai.
Igyvendinimo priemonės
1.11.1. Alternatyvūs šeimos kūrimo modeliai.   1.11.2. Šeimos teisės unifikavimo ir harmonizavimo tendencijos Europoje.   1.11.3. Sutuoktinių atsakomybė pagal turtines prievoles.   1.11.4. Vaiko gyvenamosios vietos nustatymo problemos.   1.11.5. Santuokos nutraukimo pasekmės.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Kintančių šeimos modelių pagrindimas. ✓ Pasiūlymai įstatymų leidėjui. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.12. Uždavinys
Teisingumo, saugumo ir žmogaus teisių terminijos ir retorikos mokslinė problematika.
Igyvendinimo priemonės
1.12.1. Teisės terminų kalbinės sistemos, sandaros, vartosenos dėsningumų analizė.   1.12.2. Teisės terminų studijos lyginamuoju aspektu.   1.12.3. Lotynų kalbos įtakos dabartinei teisės terminijai tyrimas.   1.12.4. Teorinių, istorinių ir metodologinių retorikos aspektų analizė.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Užtikrinti kalbiniu atžvilgiu problemišku įvairių teisės sričių terminų stebėseną, atlikti tyrimą. ✓ Atskleisti dėl globalizacijos intensyviai sudaromų naujų ir ypač skolinamų terminų kalbinė kokybė, konkuruojančių lietuviškų ir skolintų terminų semantines skirtybės ir konkurencinio

vartojimo ribos.   ✓ Pateiktos rekomendacijos dėl terminų motyvuotumo, taisyklingumo, sistemiškumo, perspektyvumo. ✓ Atskleista klasikinės ir šiuolaikinės retorikos sąveika, naratyvo, grįsto vertybėmis, taikymas, apibendrinta geriausių Lietuvos teisininkų oratorinė praktika – teoriniu metodologiniu ir praktiniu pagrindu optimizuota teisinė iškalba.
1.13. Uždavinys
Konkurencijos politika, konkurencijos teisės taikymas ir jos poveikis ekonominei raidai.
Igyvendinimo priemonės
1.13.1. Konkurencijos teisės plėtojimo ir taikymo Lietuvoje problemų tyrimai.   1.13.2. Sąžiningą konkurenciją ribojančių verslo subjektų susitarimų tyrimai.   1.13.3. Rinkos galią turinčių ūkio subjektų konkurenciją ribojančio elgesio studijos.   1.13.4. Nesąžiningos konkurencijos formų ir apsaugos nuo nesąžiningos konkurencijos gynimo būdų tyrimai.   1.13.5. Rinkos galios koncentracijos, keliančios grėsmę konkurencijai, studijos.   1.13.6. Atsakomybės už konkurencijos teisės pažeidimus reglamentavimo ir taikymo tyrimai.   1.13.7. Teisinių spragų ir prieštaravimų konkurencijos teisėje identifikavimas.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Tyrimų pagrindu pateiktos rekomendacijos dėl konkurencijos teisės aktų pakeitimų, dėl konkurencijos teisės taikymo naujovių, dėl ES teisminių institucijų patirties įdiegimo siekiant užtikrinti verslo dalyvių sąžiningą konkurenciją Lietuvos ir Europos Sąjungos mastu. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.14. Uždavinys
Naujųjų technologijų poveikis teisės sistemai, teisėkūrai, teisės aiškinimui ir taikymui
Igyvendinimo priemonės
Autonominių sistemų ir kitų pažangių technologijų taikymo teisinio reguliavimo analizė ir tendencijos.   Teisės pažeidimų technologinių aspektų teisinis vertinimas.   Intelektinės nuosavybės teisių apsauga inovacijų plėtros kontekste.   Socialinių, teisinių ir technologinių reiškinių ir procesų konvergencijos tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims.   Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.15. Uždavinys
Alternatyvių ginčų sprendimo būdų taikymas pozityviai socialinei kaitai.
Igyvendinimo priemonės
1.15.1. Alternatyvių ginčų sprendimo būdų plėtojimo ir taikymo Lietuvoje problemų tyrimas.   1.15.2. Alternatyvaus ginčų sprendimo galimybių elektroniniu būdu tyrimas.   1.15.3. Alternatyvaus civilinių ginčų sprendimo procedūrų įvairovės ir jų pažangaus taikymo praktikos analizė.   1.15.4. Teisės į teisminę gynybą ir alternatyvaus ginčų sprendimo santykio bei suderinamumo tyrimas.   1.15.5. Alternatyvių ginčų sprendimo būdų taikymo įtakos Lietuvos teismų darbo efektyvumui tyrimas.

Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Tyrimais pagrįstas poreikis ir sudarytos prielaidos Lietuvoje plačiau taikyti alternatyvius fizinių ir juridinių asmenų ginčų sprendimo būdus (derybas, mediaciją, sutaikinimą, arbitražą ir jų mišrias formas), kurie leistų sumažinti teismų darbo apkrovas ir kaštus, optimizuoti ginčų sprendimą ir pagerinti ginčų sprendimo paslaugų prieinamumą visuomenei.   Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
1.16. Uždavinys
Mediacija kaip priemonė gerinti teisingumo prieinamumą.
Įgyvendinimo priemonės
1.16.1. Mediacijos vystymo Lietuvoje koncepcijos, jos įgyvendinimo rezultatų įvertinimas, problemų bei esamo teisinio reglamentavimo tobulinimo poreikio tyrimas.   1.16.2. Mediacijos taikymo teorinių ir praktinių galimybių Lietuvos administracinėje ir baudžiamojoje justicijoje tyrimas.   1.16.3. Mediacijos taikymo atskirų kategorijų civiliniuose ginčiuose galimybių ir ypatumų tyrimas.   1.16.4. Teisininko vaidmens sprendžiant ginčus mediacija tyrimas.   1.16.5. Civilinio proceso ir teisminės mediacijos santykio tyrimas.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Suformuluotos ir įstatymų leidėjui pateiktos rekomendacijos dėl tolimesnio mediacijos vystymo civilinėje, baudžiamojoje ir administracinėje justicijoje Lietuvoje.   Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes

2 TEMA: ŠIUOLAIKINĖS ŽMOGAUS TEISIŲ APSAUGOS SISTEMOS: NACIONALINIAI IR TARPTAUTINIAI ASPEKTAI

2.1. Uždavinys
Aktualių žmogaus teisių apsaugos problemų analizė.
Įgyvendinimo priemonės
2.1.1. Pabėgėlių ir migrantų teisių apsaugos analizė ir teisinio reguliavimo perspektyvos.   2.1.2. Asmens duomenų ir privatumo teisinės apsaugos analizė.   2.1.3. Vaiko teisių apsaugos analizė.   2.1.4. Lygybės ir nediskriminavimo užtikrinimo analizė.   2.1.5. Tautinių mažumų teisinės apsaugos analizė.   2.1.6. Neįgaliųjų teisinės padėties užtikrinimo tyrimai.   2.1.7. Teisės į žmogaus asmens, jo orumo neliečiamumą apsaugos tyrimai.   2.1.8. Žmogaus teisės į gyvybę apsaugos analizė.   2.1.9. Žmogaus teisių vaidmens modernios visuomenės susidarymo ir vystymosi procesuose perspektyvinių scenarijų analizė.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai valstybės institucijoms ir kitiems suinteresuotiems asmenims dėl žmogaus teisių turinio aiškinimo ir taikymo.   Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas

duomenų bazes.
2.2. Uždavinys
Civilinio, administracinio ir baudžiamojo proceso dalyvių teisių bei teisėtų interesų užtikrinimas: saugumo prielaida ir žmogaus teisių apsaugos garantas.
Igyvendinimo priemonės
2.2.1. Tarptautinio teisinio bendradarbiavimo baudžiamajame procese iššūkių žmogaus teisių apsaugos kontekste analizė. 2.2.2. Įtariamąjį (kaltinamąjį), nukentėjusiojo ir liudytojo teisių ir teisėtų interesų apsaugos tyrimai. 2.2.3. Asmenų su specialiais poreikiais baudžiamajame procese teisinės padėties užtikrinimo tyrimai. 2.2.4. Procesinės prievartos taikymo analizė. 2.2.5. Baudžiamojo proceso konstitucionalizacijos užtikrinant teisingumo principų įgyvendinimą tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms. Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
2.3. Uždavinys
Biomedicinos ir biotechnologijų pasiekimų įtaka žmogaus teisių apsaugai.
Igyvendinimo priemonės
2.3.1. Biotechnologijos ir biomedicinos mokslų pasiekimų praktinio pritaikymo reglamentavimo studijos. 2.3.2. Sveikatos priežiūros dalyvių teisių ir pareigų sveikatinimo procese tyrimai. 2.3.3. Pacientų ir vartotojų saugos tyrimai. 2.3.4. Alternatyviosios medicinos teisinio reguliavimo studijos.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims. Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
2.4. Uždavinys
Vartotojų teisių apsaugos sistemos tobulinimas.
Igyvendinimo priemonės
2.4.1. Vartotojų ir verslo subjektų teisių ir interesų pusiausvyros tyrimai. 2.4.2. Vartotojų teisių apsaugos skirtinguose vartotojams teikiamų prekių ir paslaugų sektoriuose studijos. 2.4.3. Vartotojų teisių gynimo sistemos ir jos efektyvumo tyrimai. 2.4.4. Vartotojų viešojo intereso užtikrinimo, vartotojui padarytos žalos atlyginimo studijos.
Laukiami kokybiniai rezultatai
Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims. Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes. Monografija keleivių teisių apsaugos srityje.

3 TEMA: SAUGUMO UŽTIKRINIMAS GLOBALIZACIJOS PROCESĖ

3.1. Uždavinys
Valstybės ir asmens saugumo situacijos stebėjimo, vertinimo ir kontrolės sistemos tobulinimas.
Igyvendinimo priemonės
3.1.1. Svarbiausių valstybės, jos atskirų administracinių-teritorinių vienetų ypatumų gyventojų saugumo požiūriu tyrimai. 3.1.2. Bendrų sąveikos tarp įvairių gyventojų saugumo parametrų dėsningumų ir šio ryšio ypatumų įvairaus lygio administraciniuose-teritoriniuose vienetuose studijos. 3.1.3. Bendrųjų asmens saugumo parametrų ir ryšio tarp įvairių saugumo parametrų formuojančių veiksnių tyrimai. 3.1.4. Tiriamų saugumo parametrų poveikio bendrajai saugumo situacijai, ir pastarosios grįžtamasis poveikio analizė.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Kompleksinis ES valstybės ar jos administracinio-teritorinio vieneto gyventojų saugumo būklės stebėjimo įvertinimo ir kontrolės sistemos vertinimas. ✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
3.2. Uždavinys
Naujos nusikaltimų tyrimų technologijos ir žmogaus saugumas.
Igyvendinimo priemonės
3.2.1. Specialių žinių taikymo nusikaltimų tyrime mokslinė koncepcija bei jos realizavimo krypčių nustatymas teisinės sistemos reformos kontekste. 3.2.2. Kriminalistinių poveikio priemonių ir būdų, taikomų kriminogeniniams veiksniams koreguoti analizė, užtikrinant asmens saugumą nuo nusikaltimų. 3.2.3. Nusikalstamumo statistikos ryšio su socialinės ir ekonomikos statistikos rodikliais analizė. 3.2.4. Ikitaisminio tyrimo teisinių, vadybinių ir kitų prielaidų atskleidimas ir užtikrinimas baudžiamajame procese. 3.2.5. Žmogaus teisių ir laisvių užtikrinimas tiriant nusikalstamas veikas. 3.2.6. Atskirų nusikalstamų veikų tyrimo teorinių, teisinių, kriminalistinių ir praktinių aspektų analizė. 3.2.7. Lietuvos žmogiškųjų išteklių ekonominio ir socialinio potencialo įtakos nacionaliniam saugumui tyrimai.
Laukiami kokybiniai rezultatai
✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims. ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.
3.3. Uždavinys
Šiuolaikinės vidaus ir išorės grėsmės ir jų valdymas civilizacijų sandūroje.
Igyvendinimo priemonės
3.3.1. XXI a. ginkluotųjų konfliktų, kitų krizinių situacijų bei hibridinių grėsmių teisinių problemų analizė.

- 3.3.2. Tarptautinių teismų ir kitų institucijų jurisprudencijos tyrimai Lietuvos tarptautinių įsipareigojimų vykdymo tikslais.
- 3.3.3. Pavojaus ir rizikos veiksnių nustatymo, saugumo užtikrinimo priemonių veiksmingumo įvertinimo metodų analizė.
- 3.3.4. Nepaprastųjų situacijų, jų charakteristikų, raiškos sąlygų ir tendencijų tyrimai.
- 3.3.5. Saugių bendruomenių kūrimo ir plėtros Lietuvoje analizė ir vertinimas.
- 3.3.6. Nusikalstamumo būklės ir dinamikos stebėseną, prognozė ir prevencijos priemonių vertinimai.
- 3.3.7. Organizuoto nusikalstamumo Lietuvoje būklės ir grėsmių analizė.
- 3.3.8. Kompleksiniai korupcijos prevencijos ir atvejų tyrimai.
- 3.3.9. Informacinio saugumo teisinių problemų analizė.
- 3.3.10. Darnaus vystymosi ir teisės sąveikos studijos.

Laukiami kokybiniai rezultatai

- ✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims.
- ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į *Clarivate Analytics Web of Science* ir *Scopus* duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.

3.4. Uždavinys

Institucijų veiklos ir jos teisinio reguliavimo inovacijos užtikrinant visuomenės saugumą.

Įgyvendinimo priemonės

- 3.4.1. ES išorės sienų valdymo tyrimai.
- 3.4.2. Viešojo ir privataus sektorių partnerystės visuomenės saugumo ir viešosios tvarkos užtikrinimo srityje tyrimai.
- 3.4.3. Valstybės sienos apsaugos teisinio reguliavimo disfunkcijų, institucijų bendradarbiavimo problemų analizė.
- 3.4.4. Prievartos priemonių teisinė bazė ir teisės normų taikymo praktika, jų panaudojimo lyginamoji analizė.
- 3.4.5. Statutinių valstybės tarnautojų mokymo ir švietimo inovatyvios sistemos plėtros modeliai.
- 3.4.6. Policijos ir kitų teisėsaugos institucijų funkcijų ir disfunkcijų analizė.
- 3.4.7. Policijos prevencinės veiklos tyrimai.
- 3.4.8. Atsakingumą ugdančios edukacinės aplinkos rengiant policijos pareigūnus tyrimai.
- 3.4.9. Eismo saugumui keliuose įtaką turinčių veiksnių ir susijusio teisinio reguliavimo tyrimai.
- 3.4.10. Autonominių sistemų naudojimo saugumui užtikrinti iššūkiai ir teisinio reguliavimo problemos.
- 3.4.11. Administracinės teisės veiksmingumo problemų tyrimai.

Laukiami kokybiniai rezultatai

- ✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims.
- ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į *Clarivate Analytics Web of Science* ir *Scopus* duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.

3.5. Uždavinys

Kompleksiniai su nusikalstamumu susiję veiksniai, jų valdymas ir nusikalstamumo rizikos vertinimas.

Įgyvendinimo priemonės

- 3.5.1. Kompleksinių su nusikalstamumu susijusių veiksnių studijos.
- 3.5.2. Pakartotinio nusikalstamumo prognozavimo kriminogeninių veiksnių pagalba galimybių studija.
- 3.5.3. Nusikaltimus atlikusių asmenų psichologinių ypatumų tyrimai.

- 3.5.4. Psichologinių veiksmų panaudojimo patikėjimo teisėtavros institucijomis stiprinti tyrimai.
- 3.5.5. Vaikų, paauglių ir suaugusių asmenų priklausomybių psichologinių priežasčių bei pasekmių analizė.
- 3.5.6. Savižudiško, asocialaus ir kito rizikingo elgesio paplitimo, psichologinių priežasčių bei pasekmių analizė.
- 3.5.7. Intervencijos ir prevencijos priemonių bei tyrimo metodikų kūrimas, adaptavimas ir efektyvumo tikrinimas.

Laukiami kokybiniai rezultatai

- ✓ Teisinė ekspertizė ir pasiūlymai įstatymų leidėjui ir kitoms suinteresuotoms institucijoms ir asmenims.
- ✓ Mokslinių tyrimų rezultatų sklaida mokslo straipsniuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į *Clarivate Analytics Web of Science* ir *Scopus* duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą, taip pat recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes.

III. LAUKIAMI KIEKYBINIAI REZULTATAI

Rodikliai	2016-2017 mokslo metai	2017-2018 mokslo metai	2018-2019 mokslo metai	2019-2020 mokslo metai
MTEP straipsniai žurnaluose, įtrauktuose į <i>Clarivate Analytics Web of Science</i> ir <i>Scopus</i> duomenų bazėse referuojamų leidinių sąrašą.*	20	25	35	40
MTEP straipsniai periodiniuose recenzuojamuose mokslo žurnaluose, įtrauktuose į kitas tarptautiniu mastu pripažintas duomenų bazes*.	20	25	35	40
Tarptautiniu mastu pripažintų mokslo leidyklų išleistos ne disertacijos pagrindu parengtos MTEP monografijos ir studijos.	3	5	7	9
Kitose mokslo leidyklose išleistos ne disertacijos pagrindu parengtos MTEP monografijos ir studijos.	5	8	10	12
Aukštųjų mokyklų vadovėliai	5	6	7	8
Narystės mokslo žurnalų redakcinėse kolegijose		3	4	5
Organizuoti tarptautiniai MTEP renginiai	8	8	8	8
Organizuoti nacionaliniai MTEP renginiai	8	8	8	8
Vykdomos užsakomosios MTEP paslaugos ūkio subjektams	5	8	10	12
Mokslo-verslo bendradarbiavimo susitarimai		3	4	5
Vykdomai tarptautiniai MTEP projektai	5	6	7	8
Vykdomi nacionaliniai MTEP	7	10	15	20

projektai				
Pateiktų patentų skaičius			1	2
Licencijų skaičius			1	1
Industrinės doktorantūros doktorantai		1	1	2
Podoktorantūros stažuotojai	1	1	2	3
Dalyvavimo valstybės valdymo institucijų, valstybės ir savivaldybių įstaigų ir organizacijų, verslo subjektų sudarytose darbo grupėse		3	4	5
Visuomenei ar ūkio subjektams suteiktos konsultacijos		3	4	5
Narystės tarptautinėse darbo grupėse, asociacijose, ekspertų grupėse		3	4	5
MTEP populiarinimo veiklos	5	5	5	5

* Ne mažiau kaip 50 procentų mokslinės produkcijos parengiama užsienio kalba (pirmenybė teikiama anglų kalbai).

IV. BENDRADARBIAVIMAS SU KITOMIS INSTITUCIJOMIS

Nr.	Pavadinimas
Universitetai	
1.	Aberdyno universitetas (Airija)
2.	Adomo Mickevičiaus universitetas (Lenkija)
3.	Ajou universitetas (Korėja)
4.	Altenholco aukštoji administravimo mokykla (Vokietija)
5.	Arizonos valstybinis universitetas (JAV)
6.	Aveiro universitetas (Portugalija)
7.	Baku valstybinis universitetas (Armėnija)
8.	Baltarusijos Valstybinis universitetas (Baltarusija)
9.	Baltstogės technikos universitetas (Lenkija)
10.	Bergeno universitetas (Norvegija)
11.	Berlyno aukštoji ekonomikos ir teisės mokykla (Vokietija)
12.	Berno universitetas (Šveicarija)
13.	Bratislavos Ekonomikos ir vadybos viešojo administravimo mokykla (Slovakija)
14.	Briuselio laisvasis universitetas (Belgija)
15.	Brno Masaryko universitetas (Čekija)
16.	Budapešto Korvinus universitetas (Vengrija)
17.	Čekijos Respublikos policijos akademija (Čekija)
18.	Černivtsų Nacionalinis Jurijaus Fedkovičiaus universitetas (Ukraina)
19.	Nacionalinis Jaroslavo Išmintingojo teisės universitetas (Ukraina)
20.	Edukologinių tyrimų asociacija (JAV)
21.	Eurazijos tarptautinis universitetas (Armėnija)
22.	Ewha universitetas (Korėja)
23.	Fatih universitetas (Turkija)
24.	Federalinė viešojo administravimo mokykla (Vokietija)
25.	Fernando Pessoa universitetas (Portugalija)
26.	Gangneung-Wonju nacionalinis universitetas (Korėja)
27.	Ganos universitetas (Gana)
28.	Gardino valstybinis Jankos Kupalos universitetas (Baltarusija)
29.	Graco universitetas (Austrija)

30.	Ilorino universitetas (Nigerija)
31.	Indonezijos Universiteto Teisės fakultetas (Indonezija)
32.	Inholland universitetas (Nyderlandai)
33.	ISM Vadybos ir ekonomikos universitetas
34.	Johano Keplerio Linzo universitetas (Austrija)
35.	Kadizo universitetas (Ispanija)
36.	Kaliningrado valstybinis universitetas (Rusija)
37.	Kanakalės Onsekiz Mart universitetas (Turkija)
38.	Katovicų Karolio Adamieckio ekonomikos universitetas (Lenkija)
39.	Kauno technologijos universitetas
40.	Kazachstano nacionalinis pedagoginis universitetas (Kazachstanas)
41.	Kelno aukštoji mokykla (Vokietija)
42.	Kenijatos universitetas (Kenija)
43.	Kijevo nacionalinis Taraso Ševčenkos universitetas
44.	Kingstono universitetas (Jungtinė Karalystė)
45.	Kipro universitetas (Kipras)
46.	Kylio Kristiano-Albrechto universitetas (Vokietija)
47.	Klaipėdos universitetas
48.	Kopenhagos verslo mokykla (Danija)
49.	Kordobos universitetas
50.	Korėjos universitetas (Korėja)
51.	KROK universitetas (Ukraina)
52.	Krokvos Andžejaus Frico Modževskio universitetas (Lenkija)
53.	Kubanės valstybinis universitetas (Rusija)
54.	Laplandijos universitetas (Suomija)
55.	Latvijos policijos akademija (Latvija)
56.	LCC Tarptautinis universitetas
57.	Lietuvos sveikatos mokslų universitetas
58.	Linėjus universitetas (Švedija)
59.	Liono I universitetas (Prancūzija)
60.	Liono II (Prancūzija)
61.	Lochos technikos universitetas (Ekvadoras)
62.	Lodzės prekybos universitetas (Lenkija)
63.	Londono Southampton universitetas (Jungtinė Karalystė)
64.	Lugansko nacionalinis Taraso Ševčenkos universitetas (Ukraina)
65.	Lundo universitetas (Švedija)
66.	Malaizijos mokslo universitetas (Malaizija)
67.	Malmės universitetas (Švedija)
68.	Maskvos valstybinis M. V. Lomonosovo universitetas (Rusija)
69.	Maskvos universitetas (Rusija)
70.	Mastrichto universitetas (Nyderlandai)
71.	Meklenburgo-Priešakinės Pomeranijos kriminalinė tarnyba (Vokietija)
72.	Moldovos laisvasis tarptautinis universitetas (Moldova)
73.	Moldovos valstybinis universitetas (Moldova)
74.	Nacionalinis Chengchi universitetas (Taivanis)
75.	Nijmegeno universiteto Migracijos teisės centras (Nyderlandai)
76.	Oldenburgo Karlo von Olszieski universitetas (Vokietija)
77.	Osijek universiteto Teisės fakultetas (Kroatija)
78.	Oslo aukštoji mokykla (Norvegija)
79.	Pendžabo institutų grupė (Indija)

80.	Piatigorsko valstybinis lingvistikos universitetas (Rusija)
81.	Pietų Ilinojaus universitetas (JAV)
82.	Rygos Stradina universitetas (Latvija)
83.	Rygos Transporto ir telekomunikacijų institutas (Latvija)
84.	Rytų Karolinos universitetas (JAV).
85.	Saksonijos aukštoji policijos mokykla (Vokietija)
86.	Salvadoro universitetas (Argentina)
87.	Sankt-Peterburgo valstybinis ekonomikos ir finansų universitetas (Rusija)
88.	Santaremo Politechnikos universitetas (Portugalija)
89.	Saragosos universitetas (Ispanija)
90.	Savojos Mont Blanko universitetas (Prancūzija)
91.	Siamo universitetas (Tailandas)
92.	Silezijos Opavos universitetas (Čekija)
93.	Sodertorno universitetas (Švedija)
94.	Sofijos St. Kliment Ohridski universitetas (Bulgarija)
95.	Stambulo Bilgi universitetas (Turkija)
96.	Suleimano Demirelio universitetas (Turkija)
97.	T. C. Maltepe universtetas (Turkija)
98.	Talino universitetas (Estija)
99.	Tarptautinis demokratijos plėtros institutas (Vengrija)
100.	Tartu universitetas (Estija)
101.	Tbilisio Davido Agmašenebelio universitetas (Gruzija)
102.	Tbilisio Ivano Javakišvilio valstybinis universitetas (Gruzija)
103.	Tbilisio universitetas (Gruzija)
104.	Tbilisio valstybinis ekonominių santykių universitetas (Gruzija)
105.	Teksaso universitetas (JAV)
106.	Trenčino Aleksandro Dubčenko universitetas (Čekija)
107.	Trnavos Šv. Kirilo Metodijaus universitetas (Slovakija)
108.	Ukrainos nacionalinio banko bankininkystės universitetas (Ukraina)
109.	Upsalos universitetas
110.	Vakarų Kazachstano Humanitarinių mokslų akademija (Kazachstanas)
111.	Valensijos Politechnikos universitetas (Ispanija)
112.	Varšuvos ekonomikos aukštoji mokykla (Lenkija)
113.	Varšuvos Ryšardo Lazarskio prekybos ir teisės universitetas (Lenkija)
114.	Versalio Saint-Quentin-en-Yvelines universitetas (Prancūzija)
115.	Verslo administravimo mokykla "Turiba" (Latvija)
116.	Verslo vadybos institutas (Pakistanas)
117.	Vilniaus Gedimino technikos universitetas
118.	Vilniaus universitetas
119.	VIT universitetas (Indija)
120.	Vytauto Didžiojo universitetas
121.	Vokietijos aukštoji policijos mokykla (Vokietija)
122.	Vrije Amsterdamo universitetas (Nyderlandai)
123.	Vroclavo universitetas (Lenkija)
124.	WHL Graduate School of Business and Economics (Vokietija)
125.	Zagrebo universitetas (Kroatija)
Tarptautinės organizacijos ir valstybės bei savivaldos institucijos	
126.	Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas
127.	Europos investicijų bankas
128.	Europos investicijų fondas

129.	Europos Komisija
130.	Europos mokslo fondas
131.	Europos Parlamentas
132.	Europos Sąjungos Teisingumo Teismas
133.	Informatikos ir ryšių departamentas prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos
134.	Jungtinių Tautų vyriausiojo pabėgėlių reikalų komisaro (UNHCR) valdyba Lietuvoje
135.	Kauno miesto savivaldybė
136.	Klaipėdos miesto savivaldybė
137.	Latvijos mokslų akademija
138.	Lietuvos apeliacinis teismas
139.	Lietuvos Aukščiausiasis Teismas
140.	Lietuvos darbo birža
141.	Lietuvos kariuomenės Karo policija
142.	Lietuvos mokslo taryba
143.	Lietuvos mokslų akademija
144.	Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija
145.	Lietuvos Respublikos energetikos ministerija
146.	Lietuvos Respublikos finansų ministerija
147.	Lietuvos Respublikos generalinė prokuratūra
148.	Lietuvos Respublikos kultūros ministerija
149.	Lietuvos Respublikos Prezidentūra
150.	Lietuvos Respublikos Seimas
151.	Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija
152.	Lietuvos Respublikos susisiekimo ministerija
153.	Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministerija
154.	Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministerija
155.	Lietuvos Respublikos teisingumo ministerija
156.	Lietuvos Respublikos ūkio ministerija
157.	Lietuvos Respublikos užsienio reikalų ministerija
158.	Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerija
159.	Lietuvos Respublikos Vyriausybė
160.	Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerija
161.	Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas
162.	Lygių galimybių kontrolieriaus tarnyba
163.	Panevėžio miesto savivaldybė
164.	Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamentas prie Vidaus reikalų ministerijos
165.	Seimo kontrolierių įstaiga
166.	Šiaulių miesto savivaldybė
167.	Vaiko teisių kontrolieriaus tarnyba
168.	Valstybinė duomenų apsaugos inspekcija
169.	Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba
170.	Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnyba prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos
171.	Vilniaus miesto savivaldybė
Asociacijos, verslo įmonės, nevyriausybines organizacijos ir pan.	
172.	AB SEB bankas
173.	Advokato Irmanto Norkaus ir partnerių kontora "COBALT"
174.	Advokatų kontora „Ellex Valiūnas ir partneriai“
175.	Advokatų kontora Eversheds Saladžius

176.	Advokatų kontora TGS Baltic
177.	Advokatų profesinė bendrija „Markevičius, Gerasičkinas ir partneriai“
178.	Advokatų profesinė bendrija „Motieka ir Audzevičius“
179.	Advokatų profesinė bendrija „Triniti Lt“
180.	Akcinė bendrovė „Achema“
181.	Asociacija „Infobalt“
182.	Asociacija “Investors’ forum”
183.	Asociacija Lietuvos antstolių rūmai
184.	Asociacija „Žinių ekonomikos forumas“
185.	Britų Taryba
186.	Darbo ir socialinių tyrimų institutas
187.	Delfi, UAB
188.	Europos universitetų asociacija
189.	Getės institutas
190.	Įmonių socialinės atsakomybės patarėjų tinklas
191.	Labdaros ir paramos fondas Pilietinės atsakomybės fondas
192.	Leadell Balčiūnas ir Grajauskas advokatų kontora
193.	Lietuvos advokatūra
194.	Lietuvos atsakingo verslo asociacija (LAVA)
195.	Lietuvos ekonomistų asociacija
196.	Lietuvos ir Didžiosios Britanijos asociacija „British Chamber of Commerce“
197.	Lietuvos istorijos institutas
198.	Lietuvių kalbos institutas
199.	Lietuvos kalbų pedagogų asociacija
200.	Lietuvos notarų rūmai
201.	Lietuvos pramonininkų konfederacija
202.	Lietuvos Respublikos teisėjų asociacija
203.	Lietuvos socialinių tyrimų centras
204.	Lietuvos teisininkų draugija
205.	Lietuvos turto vertintojų asociacija
206.	Lietuvos verslo konfederacija
207.	Lietuvos žmogaus teisių centras
208.	Luminor Bank AB
209.	Marijampolės socialinės pagalbos centras
210.	Nacionalinė finansinių paslaugų vartotojų asociacija
211.	Nacionalinė teismų administracija
212.	Nord/LB
213.	Pasaulio universitetų asociacija
214.	Prancūzų institutas Lietuvoje
215.	Socialinių tyrimų institutas
216.	„Swedbank“, AB
217.	Švietimo mainų paramos fondas
218.	Telia Lietuva, AB
219.	UAB „Bitė Lietuva“
220.	UAB „Dujotekana“
221.	UAB „Lietuvos rytas“
222.	UAB „PricewaterhouseCoopers“
223.	UAB „Veidas“
224.	Valstybės įmonė Registrų centras
225.	Valstybinis mokslinių tyrimų institutas Inovatyvios medicinos centras

226.	Viešoji įstaiga Atsakingo verslo ir mentorystės institutas
227.	Viešoji įstaiga „Europos vartotojų centras“
228.	Viešoji įstaiga „Transparency International“ Lietuvos skyrius
229.	Viešoji įstaiga Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos
230.	Viešoji įstaiga Visorių informacinių technologijų parkas
231.	Viešoji įstaiga Žmogaus teisių stebėjimo institutas
232.	Vilniaus prekybos, pramonės ir amatų rūmai
233.	VšĮ „Kėdainių turizmo ir verslo informacijos centras“
234.	ir kt.